

Hans (prof.dr. J.B.A.M.) Schilderman is hoofdredacteur van *Handelingen* en hoogleraar Religie en Zorg aan de Faculteit Filosofie, Theologie en Religiewetenschappen van de Radboud Universiteit Nijmegen. | h.schilderman@ftr.ru.nl

Klemtoon

'Alles van waarde is weerloos', zo luidt een dichtregel van Lucebert. Het is een prachtige uitspraak waarin iets van het 'humanum' doorklinkt. Wat ons tot mens maakt is niet de overmacht, de zelfcontrole en de opzienbarende prestatie, maar sensitiviteit voor dat wat zorg nodig heeft omdat het niet op eigen kracht verder kan. Denk aan de uiteinden van ieders biografie: vroege kindheid en broze ouderdom, maar ook aan wat we ondertussen meemaken aan ongeluk en noodlot. Kwetsbaarheid is de lens waarin uitvergroot een beroep gedaan wordt op ons menszijn. Zo krijgt kwetsbaarheid iets intiems, en wordt het tot een appèl op liefde. Mooi gezegd, maar toch ook wel theologentaal.

Opvallend is dat weerloosheid hoog op de maatschappelijke agenda staat. Tal van groepen komen in het nieuws omdat hun belangen geschaad zijn: slachtoffers van seksueel geweld, koloniaal misdeelden, belastinggedupeerden, ontkende transgenders, Black Lives Matter-getroffenen, nieuwe armoedigen, vergeten statushouders, gepeste kinderen ... Het zijn daadwerkelijke kwetsuren die eindelijk aan het licht komen, maar tegelijkertijd ook culturele uitingen van het feit dat kwetsbaarheid bespreekbaar wordt. In de literatuur wordt kwetsbaarheid wel in verband gebracht met gebrekkige veerkracht. Kwetsbaarheid is 'verwondbaarheid' en kan zo ook wijzen op een onvermogen om te verdedigen. De 'snowflake generation' geldt als een aanduiding voor de nieuwe generatie van 'millennials', die emotioneel snel uit het veld geslagen is als het gaat om het omgaan met visies die afwijken van eigen standpunten of overtuigingen. Zeker een pejoratieve aanduiding die correctie behoeft, maar ook een uitdagende hypothese die bijvoorbeeld de toegenomen mentale problematiek onder jongeren kan verklaren. Hoe dan ook vormt zo'n klemtoon op lijden, schuld en slachtofferschap, maar ook op rechtvaardigheid en zorg, een typische uitdrukking van het christelijke culturele geheugen, zelfs als het niet meer in dergelijke morele of religieuze termen begrepen wordt.

Daarom is het van belang eerst maar eens een praktisch-theologisch perspectief op kwetsbaarheid te schetsen. Hans Schaeffer heeft de uitdaging aangenomen om met hulp van diverse auteurs kwetsbaarheid als een kerkelijk en praktisch-theologisch thema uit te werken in liturgie, prediking, pastoraat en vormingswerk. En dat lijkt me zeer geslaagd.